

A JÁ SU SYNEK Z POLANKY, A JÁ SU CÉRKA Z LIDEČKA. VALAŠSKÁ DIASPORA VE SLAVONSKÉM BJELIŠEVCI A JEJÍ VZTAH K LIDOVÉ KULTUŘE PŮVODNÍ VLASTI

Helena Bretfeldová

Když jsem před třemi lety s nadšením poslouchala vzpomínky čerstvě devadesátiletého pana „řídícího na odpočinku“ Františka Okénky z Hrubé Vrbky na Horňácku, zaujalo mě jeho vyprávění o tom, že se vlastně jenom kvůli ztroskotání Titanicu nenarodil jako Američan; jeho otci se za oceánem podařilo dobýt si po deseti letech solidní postavení a zamýšlel se zde usadit. Přijeli za ním bratři a také jeho žena, která se okamžitě uplatnila jako kuchařka a vypadalo to, že by zde – jako mnozí jiní emigranti z chudých končin moravsko-slovenského pomezí, Horňácko nevyjímaje – mladá rodina mohla založit úspěšnou novou existenci na solidních základech. Jenže paní Jenofa si odskočila do Hrubé Vrbky porodit dceru Aničku (*1912), a než se spolu s ní a tehdy pětiletým Janem stačila vypravit nazpět za mužem přes oceán, došlo k neštěstí – potopil se Titanic. Paní Jenofu poté k cestě po vodě neobměkčilo ani dlouhé čekání, ani když se pro ni muž po skončení první světové války vypravil zpět do staré vlasti; odmítla plout a ani jeho už zpět po moři nepustila. František Okénka se narodil rok po otcově návratu v roce 1921 v Malé Vrbce. Rodinu ovšem americký výdělek jeho otce solidně zajistil. Však skoro každý na Horňácku má nějaké příbuzné v Americe nebo v Kanadě, poznamenal při našem setkání F. Okénka.

Bezděčně mi tak připomněl jeden z paradoxů naší historie: o českém, moravském a slovenském (především bídou ekonomickou situaci motivovaném) vystěhovalectví za oceán, tedy převážně do USA a Kanady, existuje poměrně slušné obecné povědomí (včetně reflexe v textech písní, z nichž mnohé zlidověly). Zato o několika vystěhovaleckých vlnách opačným směrem, na východ a jihovýchod, se toho ví poměrně málo a o životě bezmála půldruhého století přetrvávajících českých a moravských enkláv se dovídáme spíše nahodile. Přitom k tomuto tématu existuje poměrně obsažná literatura jak odborná, tak laická (především vzpomínky pamětníků a jejich potomků); pozoruhodnou

součástí vědeckých pojednání i vzpomínkových záznamů bývá také reflexe lidových zvyků, zachovaných podle vzpomínek nejstarších pamětníků po vzoru obyčejů udržovaných v zemi původu (a rodné kulturní oblasti) moravských nebo českých přistěhovalců.

Díky několika pokusům o zpětné přesídlení do Čech se něco málo ví o emigrantech do carského Ruska, mimo jiné na území dnešní Ukrajiny (Volyňští Češi), nebo do rumunského a srbského Banátu (banátští Pémové). Méně, zato velice fundovaně (např. Heroldová 1971a, 1971b; Matušek 1994) se píše o české migraci do prostoru bývalé Jugoslávie. Tímto směrem mířili vystěhovalci především z jižních a severovýchodních Čech (Voděrady, Vodňany) a z Valašska (z okolí Vsetína) již od konce 18. století, kdy po zrušení nevolnictví a faktickém uvolnění svobody pohybu v rámci habsburské monarchie (1781) v několika vlnách dosidlovali balkánské pohraničí (Heroldová 1971a: 1–2). Postupně se z těchto migrantů zformovaly tři různě početné krajanské komunity: v Chorvatsku (především v zemědělské Slavonii poblíž hranice s Maďarskem – i zde se jim říkalo Pémci, od německého Böhmen),¹ ve Vojvodině a v Bosně.

Ačkoliv se mezi dosídlenci objevila i řada řemeslníků,² povolání byli především zemědělci. Mnozí šli na nová území pro bezvýhodné postavení v rodné zemi: byli to buď „nadpočetní“ sourozenci z maloroľnických rodin bez šance na vlastní půdu, nebo bezzemci, nádeníci neúspěšní v pokusech domoci se alespoň malé polnosti při rozdělování půdy v rámci hospodářských reforem. Na území dnešní Slavonie založili tito zemědělstí kolonisté na čerstvých pasekách řadu českých (moravských) osad; za nejstarší bývá pokládáno Ivanovo Selo, založené poblíž slavonské Virovitice v roce 1826. Jak uvádí etnoložka Iva Heroldová (1971a), o rok dříve verboval virovitický hrabě Pejačević Čechy na své panství v okolí existujících obcí Feričany a Orahovice, a to příslibem úlev na dávkách a přidělením hospodářské půdy. Závazkům však nedostál, a tak se Češi obrátili se stížností do Vídně a svazku byli zproštěni. Náhradou bylo

1. Jak uvádí mj. I. Heroldová (1971a: 4–5) a jak autorka článku poznala z autopsie, označení „Pemac/Pémac“ mělo původně pejorativní konotace, ale časem se vžilo jako prosté označení původu; říkali si tak i sami přistěhovalci a jejich potomci – a označují se tak dodnes. V roce 1900, kdy v okolí Slavonské Požegy žilo bezmála 15 tisíc Čechů, se zrodilo rčení *Končanica, Zdenci – tam(o) su lauter Pemci*.
2. Zedníci, tesaři, ale také třeba hodináři.

šedesáti osmi českým rodinám (přes tři stovky zakládajících členů budoucí komunity) od úředníků z Vídně přiděleno území, které předtím patřilo armádě (konkrétně Svatojiřskému regimentu) na dřívější tzv. Vojenské hranici.³ Šlo o lesnaté místo, kde bylo nejprve zapotřebí vykloučit stromy a připravit lesní půdu k obdělání. Pak byly rodinám vyměřeny pozemky a na nich se (po předchozích provizoriích, většinou srubech z vykácených stromů) stavěla zděná obydlí ze sušených hliněných cihel a postupně se formoval základ dodnes početné a živé daruvarské enklávy českého obyvatelstva. Od roku 1834 je toto území úředně označeno jako „Pagus Bohemorum“ – Johannesdorf-Ivanovo Selo, kterému domácí Chorvati přezdívali „Pémie“. Postupně bylo ovšem Ivanovo Selo kroatizováno – asimilace postupovala rychle navzdory tomu, že šlo o homogenní českou kolonii obklopenou několika osadami srbských dosídlenců. Udrželi si sice po několik generací češtinu jako dorozumivací jazyk, ale jako nejstarší česká kolonie z první poloviny 19. století neměla ani zázemí v místních vzdělávacích institucích (školy byly pouze chorvatské), ani nedošlo k dosídlení dalšími imigračními vlnami z Čech – ty mířily jinam, na nová místa. Ostatně místní, ač stále hovořící doma česky, se hlásili k národnosti chorvatské – místní země jim dala obživu, které se jim „doma“ nedostalo, přijala je i místní katolická církev, získali uherské, později chorvatské občanství a postupně asimilovali. Naopak pozdější imigranti (po roce 1867) zůstávali domovskou příslušností svázáni s Čechami a s Moravou.⁴

Nedaleké město Daruvar je dodnes pokládáno za napůl české – jsou zde české školy (Školka Ferdy Mravence, od roku 1922 Škola Jana Ámose Komenského), včetně několika tříd gymnázia s výukou v češtině, česky

3. Jde o název oblasti, která do té doby sloužila jako svého druhu vojenský újezd a byla zemědělstvím nedotčena.
4. Podrobněji o historii Ivanova Sela (Grubišno Polje) viz Heroldová 1971a: 1. Najdeme zde i důkladné pojednání o vnitřní diferencovanosti zdánlivě jedolité etnické skupiny prisídlených Čechů, zapříčiněné především odlišným právním postavením – před rokem 1848 přicházeli poddaní, mnohdy bez propouštěcích listů (mohli získat půdu, ale nemohli podle rakouských zákonů v místě uzavřít sňatek). Kdo se však ve Slavonii usadil před rokem 1867, stal se podle zákona z roku 1868 plnoprávným občanem – Chorvatem (bez žádosti) s rovnoprávným postavením a tendencí k asimilaci; později přišedší Češi a Moravané byli úředně i pocitově považováni za cizince s domovským právem k obci, v níž se (oni nebo jejich rodiče) narodili; sami se tak rovněž vnímali a o chorvatské (= uherské) občanství si nežádali, ani o něj nestáli (Heroldová 1971a: 4–6).

je vysílána řada programů Radia Daruvar. Podle sčítání z roku 2011 zde žije 2485 osob hlásících se k české národnosti, tedy 21 % z celkového počtu obyvatel města. (A jen mimochodem, starosta Daruvaru se jmenuje Dalibor Rohlík.) Od roku 1840 zde rovněž funguje pivovar s českou výrobní recepturou a českou licencí vyrábějící značku Staročesko pivo.

Především je však Daruvar sídelním městem Svazu Čechů v Chorvatské republice, zájmové organizace zastřešující místní činnorodé spolky potomků českých dosídlenců – České besedy. Spolkový život Čechů ve Slavonii má více než stoletou tradici – první Česká beseda (zformovaná z místního Čtenářského kroužku) byla v Daruvaru založena v roce 1907; kromě živého kontaktu se starou vlastní organizovala lidové zábavy (hody, resp. posvícení, masopust, a jiné obyčejové zábavy, velikonoční obchůzky), na nichž vystupovaly muzikantské i divadelní spolky. Pořádaly se sbírky ve prospěch chudých, organizovalo se společné cvičení (daruvarská Česká beseda vyslala několik členů i na Všesokolský slet do Prahy v roce 1912). Po roce 1918, kdy se zformoval samostatný československý stát, se krajanská činnost České besedy, přeměněné na Československou besedu, zaměřila na „oživování a zavádění českých lidových tradic, obyčejů a slavností, písní a tanců“.

Národní slavnosti českomoravské enklávy ve Slavonii se staly obžinky – oslava sklizně obilí. Poprvé se konaly v srpnu 1925 za účasti tanečních skupin z Českých besed devíti obcí (mj. z Daruvaru, Končanice, Pakrace, Prekopakry a z Velikých Zdenců) a tradice přetrvala až do roku 1938 (tak se slavilo i desetiletí a pak dvacetiletí samostatného Československa). V té době už ve Slavonii pracovalo čtyřicet sedm českých spolků – de facto ve všech osadách, kde žily větší skupiny Čechů. V návaznosti na spolkový život vznikaly v mnoha osadách i české školy. Po otevření té první v Daruvaru (1922) vzápětí následovaly další – ve Velikých Zdencích,⁵ v Hercegovci, Bjelovaru, Ludině a v Kaptolu, v roce 1928

5. O životě české menšiny v obci Veliki Zdenci důkladně pojednává rozhovor Jiřího Plocka s Ludmilou Sloukovou, dcerou zdeneckého rodáka, syna českých prisídlenců z Voděrad Bohumila Hanušky (*1892), jenž po válce repatrioval do Jiřic na Znojemsku. Příběh někdejšího vojenského muzikanta, člena posádkové hudby v Bjelovaru a českého vlastence podává jeho dcera s humorem a nadhledem a se znalostí mnoha reálií. Srov. Plocek 2012.

pak v Prekopakře, Končanici, Dežanovci a v Tominovci, kam chodily i školou povinné české děti ze sousedního Bjeliševce.

Po druhé světové válce i vinou reemigrace⁶ spolková činnost poněkud oslabil, ale dnes svaz opět sdružuje jednatřicet Českých besed a přes padesát folklorních souborů. Svaz provozuje vlastní nakladatelství Jednota, které vydává vlastní týdeník a internetový zpravodaj, provozuje knihovnu českých knih a časopisů, organizuje výuku češtiny a stará se také o kontakt se starou vlastí – mj. organizuje výlety do míst, odkud přišli předkové dnešních slavonských Čechů.⁷ Těžiště spolkové práce v současnosti spočívá především v činnosti mnoha místních Českých besed v obcích s aktivní a soudržnou českou či moravskou menšinou. Nejde o žádné naše umělé rozlišení – sami slavonští česky mluvící občané se rozdělují na „Čehi“ (čti „Čechy“ – chorvatština nemá psané „ch“ a ypsilon) a „Moravce“.

Zatímco v bezprostředním okolí Daruvaru (župa bjelovarsko-bilogorská) převažuje osídlení z jižních Čech (např. agilní folklorní soubor v obci Prekopakra vystupuje v tradičních chodských krojích), v okolí města Požega (župa slavonsko-požežska) se usazovali především

6. Jak v dalším textu dokládám na příkladu reemigrace velké části rodiny Škrobákovy zpět na Moravu, po nástupu fašismu a vzniku ustašovského Nezávislého státu Chorvatů (Nezavisna hrvatska država) v roce 1941 se řada slavonských Čechů zapojila do ilegálního protifašistického odboje. Nejprve vznikla partyzánská skupina Matya Grubec, v létě 1942 partyzánský prapor pod vedením Čecha Josefa Vojáčka a v květnu 1943 byl založen Československý prapor Jana Žižky z Trocnova, který tvořilo 120 Čechů a Slováků, jež v říjnu 1943 vytvořil základ stejnojmenné 1. československé brigády pod vedením Josefa Růžičky. Tři sta příslušníků této partyzánské brigády (mezi nimi i František Škrobák s rodinou) jako předvoj reemigrovalo na Moravu od léta 1946 do konce roku 1947. Řada reemigrantů ze Slavonské Požegy a okolí se vracela na jižní Moravu (Brno, Jiřice, Mišovice, Hostěradice). Viz Heroldová 1971a: 11–12, Plocek 2012, Višek 2013: 2-4, osobní rozhovory s brněnskými členy rodiny Škrobákovy.
7. Svaz Čechů v Chorvatské republice (Savez Čeha u Republici Hrvatskog) sídlí v Daruvaru; předsedkyní svazu i šéfredaktorkou svazového týdeníku Jednota je Mgr. Libuše Stránilková, kterou potkáte na každé akci pořádané lokálními Českými besedami. Poválečnou renesanci Českých besed podpořila i již zmíněná pražská etnoložka Iva Heroldová (1926–2005), která pro svá stěžejní díla *Život a kultura českých exulantů* (1971) a *Válka v lidovém podání* (1977) sbírala podklady jako vedoucí výpravy českých etnologů a folkloristů v roce 1967 do vesnic v okolí Daruvaru a Požegy (samozřejmě též do Bjeliševce). V roce 1971 se podílela na přípravě retrospektivní národopisné výstavy Slavonie a Češi ve městě Slavonská Požega.

kolonisté z Valašska. Konkrétním příkladem takové obce je Bjeliševac, založený v roce 1857 patrně jako osada dřevařů připravujících klučení zemědělskou půdu, pak téměř opuštěný a posléze v 80. letech 19. století dosídlený kolonisty z valašského Vsetínska (z obcí Valašská Bystřice, Valašská Polanka, Vidče-Paseky, Mikulůvka, Kateřinice, Jablůnka, Pržno) pod příslibem prodeje levné půdy a několikaletých daňových úlev; počáteční obtíže pomohla překonat soudržnost i praktická nemožnost návratu na rodnou Moravu – ale pamětníci (resp. vzpomínky Františka Škrobáka a jeho pěti v Brně usazených dětí, se kterými jsem o pobytu jejich rodiny v Bjeliševci mnohokrát mluvila) se shodují, že počátky byly velmi krušné. První dvě zimy osadníci překonávali v provizorních společných obydlích zbudovaných z hrubě otesaných trámů z vykloučených stromů obložených rohožemi – vlastně nařezanou a svázanou slámou z kukuřice nakoupené od místních Chorvatů na zimu na jídlo. Ale počáteční strážně se postupně překonaly, vydobytá půda byla rozdělena a vytvořilo se první hospodářské společenství – tzv. kučna zadruga Bjeliševac.

První moravský osadník, Jan Chlevišťan, se do Bjeliševce přistěhoval z Valašské Bystřice v roce 1882; následovaly rodiny Škrobáka (Jan Škrobák *1860), Hruškova (Jan Hruška *1858) a Mičolova z Vidče, Adámkova a Kamasova z Mikulůvky, rodiny Uličníkova, Martinkova, Urbanova a Hurtova z Růžďky a Jablůnky, Macháčkova z Kateřinice, Kamenčákova a Kotasova od Vsetína.⁸ Rodiny Škrobákovy, jejíž osudy včetně účasti v obou světových válkách a poválečné reemigraci v roce 1947 jsou pro místní komunitu symptomatické a dobře dokumentované, si ve stručnosti všimneme podrobněji.

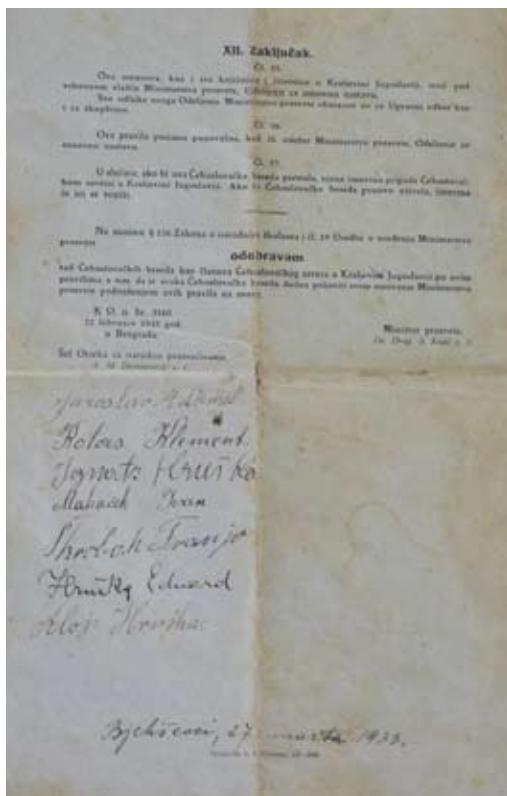
Na konci 19. století první valašští usedlíci uzavírají v Bjeliševci sňatky a rodí se první děti. Jan Škrobák si vzal Rozálii z rodu prvního usedlíka Jana Chlevišťana a postupně se jim narodili tři synové: Jan, Josef a František (*1909). Nejstarší bratr s otcem hospodařil, František se vyučil zedníkem a kameníkem, Josef si přivydělával jako krejčí. Jako

8. Všechny tyto údaje jsou pečlivě zdokumentovány ve Svazu Čechů v Chorvatské republice; autorce je zprostředkoval Goran Hruška, jeden z aktivních amatérských historiků České besedy v Bjeliševci (goran.hruska1@gmailcom).

Dechová kapela České besedy Bjeliševac, 1939. Archiv rodiny Škrobákovy, Brno.

mnoho Valachů byl i František Škrobák hudebně nadaný – naučil se hrát na trubku natolik dobře, že se stal platným členem místní osmičlenné dechové hudby – jediné muziky, která v širokém okolí hrávala na zábavách, svatbách a pohřbech. Ta existovala od roku 1929 až do prvního válečného roku 1941, kdy ustašovský Nezávislý chorvatský stát zakázal všechny spolky a sdružení národnostních menšin s výjimkou německých (a k těm se slavonsští Valaši, ač s odkazem na Protektorát byli vyzváni, odmítli připojit). Františka Škrobáka najdeme na dochované fotografii dechovky z konce 30. let s trubkou v klíně sedícího zcela vpravo (viz připojený obrázek muzikantů). V březnu 1933, kdy se kolem dechovky začala formovat i taneční skupina, došlo k založení Československé besedy v Bjeliševci – na dochovaném originále zakládající listiny (která jako úřední dokument musela být psána v chorvatštině a v níž se členové zavazují mj. založit knihovnu a čítárnu českých knih a pořádat kursy češtiny) čteme podpisy prvních členů výboru: Jaroslava Adámka, Klementa Kotase, Ignáce Hrušky, Ivana Macháčka, Eduarda a Aloise Hrušků a Františka-Franja Škrobáka. Ten už v té době byl ženatý s Františkou, rozenou Hurtovou (1909–1934) a měl s ní dvě děti, Marii

*Podpisy na zakládací
listině České besedy
Bjeliševac 1933.
Archiv České besedy
v Daruvaru.*

(*1930) a Františka (*1932). Když mu krátce před válkou první žena zemřela, oženil se podruhé s Antoníí, rozenou Uličníkovou (*1914). Její otec Jan Uličník, vyučený hodinář, přišel do Slavonie od Vsetína (maminka pocházela z Jablůnky) a padl na ruské frontě v první světové válce. S druhou manželkou se Františku Škrobákovi narodili v Bjeliševci postupně synové Adolf (*1941), Vladislav (*1943) a dcera Zdenka (*1945). František se během války připojil k partyzánskému praporu Jana Žižky z Trocnova a měl to štěstí, že se dožil konce války. Jako většina jeho spolubojovníků, kteří byli československou vládou přímo vyzváni k návratu coby hrdinové protifašistického odboje, ovšem zvolil

cestu zpět do Československa, tedy repatriaci. V roce 1947 odcestoval do vlasti a v prosinci téhož roku se za ním vypravila manželka s pěti dětmi. Strastiplnou týdenní cestu přes Záhřeb a Budapešť do Brna – Horních Heršpic absolvovali ve dvou vagónech nákladního vlaku i s malým hospodářstvím, včetně prasat, hus a slepic. V letech 1950 a 1951 pak do rodiny přibyli ještě „Brňáci“ Zdeněk a Jaroslav. Oba Františkovi starší bratři v Bjeliševci po válce zůstali, Janovy děti Bohuslav a Božena a jejich potomci tam žijí a hospodaří dodnes.

Česká beseda v Bjeliševci obnovila svou spolkovou činnost v roce 2000.⁹ V současnosti má 125 registrovaných členů nejen místních, ale i přespolních, ze sousedních obcí Ferovac a Tominovac. Měli jsme tu čest být hosty na slavnostním Dni české kultury (Dan češke kulture) 7. června 2014 v místním spolkovém domě, nedávno opraveném a rozšířeném i s pomocí daru od české vlády. Po dvou odpoledních přednáškách věnovaných dějinám osídlení Bjeliševce a historii výroby českého piva v Daruvaru následovala vystoupení Smíšeného sboru Bjeliševac i obou oddělení místní taneční folklorní skupiny – mládežnická i dětská sestava tancují valašské tance v autentických krojích, reprodukovanou hudbu si přivezli z výpravy do „rodných“ valašských obcí, kam občas Česká beseda pořádá zájezdy a po nich udržuje čilou internetovou komunikaci s Moravou. Zatančili hosté z České besedy Prekopakra (pro změnu v chodských krojích s jihočeským repertoárem) a výborný folklorní soubor Zavičajno društvo Rama z Pleternice s pásmem bosenských pracovních písní. Následující volná taneční zábava s harmonikou, dvěma kytarami a basou naznačila, nakolik je čeština v Bjeliševci stále živým jazykem: plný sál i parket si notoval *Beskyde, Beskyde, Dyby byla Morava, Na tú svatú Katerinu, Čierna vlnka na bílom beránku* i *A já su synek z Polanky*. Ne vždy a ne všichni uměli text, ale s kýmkoliv v sále jsme si rozuměli a snažili se i ti nejmladší – kromě tancování se totiž v kroužku učí také češtinu. A jak ukazuje bezchybná vývěska na spolkovém domě, baví je to a dělají pokroky. Malému valašskému ostrůvku v zeleném slavonském moři prozatím zatopení nehrozí.

9. Předsedkyní besedy je Alenka Hrušková, tajemníkem a současně vedoucím všech tří uměleckých skupin je Goran Hruška.

Prameny:

Archiv České besedy v Daruvaru, uloženy v sídle Svazu Čechů v Chorvatské republice (Savez Čeha u Republici Hrvatskog).
Soukromý archiv rodiny Škrobákovy, Brno (uloženo u Zdenky Škrobákové-Michalové).

Literatura:

- HEROLDOVÁ, Iva 1971a: Vystěholectví do jihovýchodní Evropy. In: *Češi v cizině* 9. Ed. Stanislav Brouček. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, s. 67–95. Dostupné také z: <http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=heroldova_iva_-_vystehovalectvi_do_jihovychodni_evropy>.
- HEROLDOVÁ, Iva 1971b: *Život a kultura českých exulantů z 18. století*. (= Národopisná knižnice 5.) Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV.
- MATUŠEK, Josef 1994: *Češi v Chorvatsku*. Daruvar: Jednota.
- PLOCEK, Jiří 2012: Důležité je, kde prožijete život. [Rozhovor s Ludmilou Sloukovou.] *Kulturní noviny*, č. 13, 18. 6., s. 5. Dostupné z: <<http://www.kulturni-noviny.cz/nezavisle-vydavatelске-a-medialni-druzstvo/archiv/tiskem>>.
- VÍŠEK, Zdeněk 2013: Česká menšina v Chorvatské Slavonii. *Listy*, č. 4 [online] [cit. 10. 12. 2014]. Dostupné z: <<http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=134&clanek=041310>>.

I am a Youth from Polanka, I am a Girl from Lidečko... Czech and Moravian Diaspora in Bjeliševac, Slavonia, and its Relation to Folk Culture of the Old Home

The author comments on the less well-known emigration of Czechs and Moravians to the South-East of Europe. After the abolition of serfdom in the 18th century, large settlements of Czechs and Moravians were established in Croatia, Vojvodina and Bosnia. The author provides a deeper insight into the community of Bjeliševac in an agricultural area of Slavonia in Croatia. Bjeliševac was established in 1857, soon after it was left deserted, and then re-colonized in the 1880s. The emigrants were recruited from the mountain communities of Moravian Wallachia, from places like Valašská Bystřice, Valašská Polanka, Vidče-Paseky, Mikulůvka, Kateřinice, Jablůnka, and Pržno. Colonists were promised cheap land and tax relief. In spite of the fact that many of their descendants re-emigrated to Czechoslovakia after WWII, an effort to keep Czech culture alive is still visible in Bjeliševac. People are interested in using Czech language actively, they sing Czech and Moravian folk songs, they keep traditional folk customs (Carnival parades, Easter rounds). The good results are mostly due to the activities of a local chapter of the Czech Beseda Association of Compatriots. In Bjeliševac, it was re-established in 2000, and it is proud of its two folklore ensembles, its authentic folk costumes of Moravian Wallachia, and its female choir. They also keep in touch with the communities their ancestors came from in the old country.

Key words: Emigrants to Croatia; Czechs in Slavonia; Wallachians in Slavonia; the Czech Beseda Association of Compatriots in Croatia; Bjeliševac.

Přílohy:

Folklorní soubor České besedy Bjeliševac. Den české kultury, Bjeliševac 8. června 2014.
Foto H. Bretfeldová.

Dětský folklorní soubor a kroužek češtiny, Bjeliševac. Vývěska u vchodu spolkového domu v Bjeliševci. Foto H. Bretfeldová 2014.